

Список використаних джерел

1. Figueras-Martín E., Magán-Carrión R., Boubeta-Puig J. Drawing the web structure and content analysis beyond the Tor darknet: Freenet as a case of study. *Journal of Information Security and Applications*. 2022. 103229. Vol. 68.
2. Mirea M., Wang V., Jung J. The not so dark side of the darknet: A qualitative study. *Security Journal*. 2018. Vol. 32. P. 102–118.
3. Okyere-Agyei S. The Dark Web – A Review. *Advances in Multidisciplinary and Scientific Research Journal Publication*. 2022.
4. Yannikos Y., Heeger J., Steinebach M. Scraping and analyzing data of a large darknet marketplace. *Journal of Cyber Security and Mobility*. 2023. Vol. 12. P. 161–186.

УДК 001.89:303](73)

Олійник Ірина Віталіївна

(*наук. керівник: д-р іст. наук, професор Федотова О. О.*)

Маріупольський державний університет, м. Київ

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАРУБІЖНИХ АНАЛІТИЧНИХ ЦЕНТРІВ (НА ПРИКЛАДІ ФОНДУ РАССЕЛА СЕЙДЖА)

Анотація. Авторкою висвітлено діяльність «фабрик думок» як ключових аналітичних осередків із надання рекомендацій щодо впровадження інноваційних підходів у державному управлінні та стратегічному плануванні. Уточнено поняття «аналітичний центр» та охарактеризовано основні форми діючих аналітичних центрів. Окрему увагу приділено історії започаткування, становлення та розвитку американського Фонду Рассела Сейджа. Розкрито основні напрями функціонування осередку на сучасному етапі, зокрема щодо створення аналітичної продукції.

Ключові слова: аналітичні центри, «фабрики думок», «мозкові центри» США, дослідження, інформаційне забезпечення, аналітика, аналітична продукція.

У сучасному світі інформація є стратегічним ресурсом, що визначає успішність прийняття управлінських рішень, формування державної політики та розвитку бізнесу. В умовах глобалізації, зростання обсягів даних і загострення конкуренції підвищується потреба в якісному інформаційному аналізі, що сприяє формуванню ефективних стратегій у різних сферах суспільного життя. Одним із ключових інститутів, які забезпечують аналітичний супровід процесів прийняття рішень, можна вважати фабрики думок. Вони відіграють значну роль у розробці стратегічних ініціатив, проведенні досліджень у сфері політики, економіки, технологій, екології та безпеки. Фабрики думок виступають посередниками між академічною наукою, урядами, громадянським суспільством і бізнесом, сприяючи прийняттю обґрунтованих рішень [7].

Зарубіжний досвід показує, що високорозвинені країни активно використовують потенціал таких аналітичних центрів для впровадження інноваційних підходів до державного управління та стратегічного планування.

Аналітичні центри (think tanks, «мозкові центри», «фабрики думок») – це самостійні, незалежні дослідницькі організації, що складаються з експертів, які

займаються реалізацією міждисциплінарних досліджень прикладного характеру у галузі державної політики, систематично провадять моніторингову роботу, здійснюють розробку стратегічних ліній задля розв'язання нагальних суспільних питань (дипломатичних, політико-економічних, військових та ін.), а також готують та надають робочі рекомендації управлінцям з метою забезпечення прийняття ефективних публічних рішень [3].

Сьогодні виділяють 3 основні форми аналітичних центрів: академічні аналітичні центри класичного типу, контрактного характеру, дослідницькі осередки та аналітичні центри з адвокації. Академічні аналітичні центри також називають «університетами без студентів», оскільки вони зосереджені на широкому спектрі питань і прагнуть довгострокових змін у політичному напрямі. Контрактні осередки відомі провадженням об'єктивних досліджень у вигляді звітних документів та монографій і зазвичай орієнтовані на інформаційне забезпечення державних установ та урядових підрозділів. Нарешті, аналітичні центри з адвокації (пропагандистські) в більшості випадків спрямовані на задоволення інформаційних потреб певних ідеологічних груп чи суб'єктів політичної діяльності [2].

Американський Фонд Рассела Сейджа можна вважати чи не найстарішим аналітичним осередком у світі. Ця організація, що фінансує дослідження з різних аспектів соціальних наук, була заснована 1907 р. завдяки гранту в 10 мільйонів доларів від Маргарет Олівії Сейдж, прогресивної активістки та вдови залізничного магната Рассела Сейджа [8].

Основним завданням цієї структури стала реалізація наукових досліджень із питань еволюції індустріального суспільства. Деякі вчені вважають, що функціонування цієї організації значно посприяло розвитку громадянського соціуму [1]. Від початку свого заснування фонд реалізовував великі проєкти у сфері житла для малозабезпечених, міського планування, соціальної роботи та реформи праці. У 1964 р. соціальні аналітичні дослідження стали найбільш важливим напрямом його функціонування, особливо після ініціатив щодо зосередження роботи на діях, які приносять користь верствам населення США, фактично позбавленим прав. Засновниця Фонду хотіла, щоб він стояв окремо від інших соціальних досліджень, шукаючи шляхи вирішення основних проблем.

Осередок відіграв вирішальну роль у ранніх дослідженнях житла та праці, що призвело до прогресивних соціальних і правових змін. У 1950 р. він почав готувати та випускати аналітичні звіти про економіку США та соціальну рівність, засновані на 10-річному федеральному переписі населення. Із часом дослідження стали включати оцінку зміни демографічних показників імміграції [8].

На сучасному етапі базові програми Фонду включають внутрішні публікації, роботи запрошених стипендіатів та інших фахівців, а також фінансування досліджень.

Сьогодні Фонд Рассела Сейджа є діючою організацією, яка безпосередньо бере участь у проведенні та поширенні досліджень з різних проблемних аспектів соціальних наук. Прагнучи підвищити ефективність соціальних досліджень, фонд:

1) запрошує окремих науковців і спільні групи, які працюють у сферах, що становлять інтерес для фонду, взяти участь у Програмі візитних вчених для продовження своїх дослідницьких проєктів;

2) надає підтримку вченим інших установ у виконанні дослідницьких проєктів, які просувають дослідницькі програми Фонду;

3) забезпечує широкий доступ до досліджень, які фонд підтримує через власну програму видання книжкової і журнальної продукції;

4) спонсорує спеціальні семінари та робочі групи, спрямовані на розробку нових тем у соціальних науках;

5) бере участь у плануванні кожного дослідження або програми як активний партнер і залишає за собою право публікувати будь-які отримані рукописи;

6) співпрацює з іншими фондами, грантовими агенціями та науковими установами в дослідженнях соціальних проблем;

7) здійснює моніторинг соціальної сфери;

8) готує аналітичну продукцію у вигляді звітних документів;

9) випускає рецензований журнал із відкритим доступом «The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences» (містить оригінальні емпіричні дослідницькі статті як відомих, так і нових учених) та призначений сприяти міждисциплінарному співробітництву з актуальних питань, що цікавлять науковців, політиків і широку громадськість;

10) готує аналітичний Бюлетень RSF на основі щомісячного оновлення електронною поштою про останні дослідження фондів, публікації, можливості фінансування та інші новини організації [9].

Отже, можна зробити висновок, що робота «фабрик думок» має велике значення для розробки стратегії дій та прогнозів подальшого розвитку, а також реалізації аналітичних досліджень у базових сферах життя суспільства. Як ми побачили, Фонд Рассела Сейджа пройшов значний етап свого становлення та розвитку, внаслідок чого суттєво посприяв еволюції американського суспільства та вирішенню нагальних соціальних проблем.

Список використаних джерел

1. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність: навч. посіб. Київ, 2014. 417 с.
2. Нікорович Ю.-А. І. Аналітичні центри як суб'єкти політичного процесу. *Актуальні проблеми політики*. 2023. № 72. С. 47–51.
3. Петренко І. І. Аналітичні центри. *Велика українська енциклопедія*. 18 листопада 2019 року. URL: [https://vue.gov.ua/Аналітичні центри](https://vue.gov.ua/Аналітичні_центри)
4. Петренко І. «Фабрики думок» у США як функціональний прототип сучасних аналітичних центрів. *Studia politologica Ucraino-Polona*. 2018. Вип. 8. С. 205–213.
5. Ржевська Н. Ф. Стратегічна аналітика в США та Україні: генеза ставлення та сучасний стан. *Політичний менеджмент*. 2013. № 59. С. 167–175. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PoMe_2013_59_19
6. Сенченко М., Сенченко О., Гастинщиков В. Мозкові центри країн світу. Київ: Персонал, 2016. 278 с.
7. Fedotova O., Akobiy D. Information and analytical centres of Ukraine: specifics activity and classification. *Norwegian Journal of development of the International Science*. 2024. № 130. P. 114–119.
8. History of the Russell Sage Foundation. URL: <https://www.russellsage.org/about/history>
9. Russell Sage Foundation. URL: <https://www.russellsage.org>

